

**PRAGUL DE SEMNIFICAȚIE, FACTOR DECIZIONAL ÎN AUDITUL
FINANCIAR – CONTABIL
(THE SIGNIFICATION LIMIT, DECISIONAL FACTOR IN FINANCIAL-
ACCOUNTING AUDIT)**

Doctorand: Crașoveanu (Oprean) Theodora - Universitatea Valahia Targoviste, Facutatea De Stiinte Economice

Rezumat:

In accordance with the Standard of Audit 320” The target of an audit of the financial situations is to permit to the listener to express opinions, adequated to it, the financial situations were written down taking into account all the essential aspects in accordance with a general financial identified frame.

The adopted signification limit will consist in the value reported to the mistakes, the omissions and the errors identified in accounts, considerate individual or cumulated, indicates if those accounts offer a loyal, exact and complete image of the result of the financial situations and of the enterprise’s actives.

Generally, the signification limit is the level, the size of a sum which the listener considers that a mistake, error or omission can affect the regularity and sincerity of the financial situations and the loyal image of the result, of the financial situation and the enterprise’s actives. In other words, the signification limit represents what in the Anglo-Saxon accounting is called „the materiality”, the errors level under which the understanding and the interpretation of the financial situations won’t be affected significantly.

Potrivit Standardul de Audit 320 „Obiectivul unui audit al situațiilor financiare este de a permite unui auditor exprimarea unei opinii, potrivit căreia situațiile financiare au fost întocmite sub toate aspectele semnificative, în conformitate cu un cadru general de raportare financiară identificat”

Pragul de semnificație (nivelul de materialitate) adoptat va constitui valoarea în raport cu care se determină dacă erorile, omisiunile sau greșelile identificate în conturi, considerate individual sau cumulat, indică dacă acele conturi oferă o imagine fidelă, completă și exactă rezultatului, a situației financiare și a patrimoniului întreprinderii.

În general, prin prag de semnificație se înțelege nivelul, mărimea unei sume peste care auditorul considera ca o eroare, o inexactitate sau o omisiune poate afecta regularitatea și sinceritatea situațiilor financiare, cât și imaginea fidelă a rezultatului, a situației financiare și a patrimoniului întreprinderii. Altfel spus, pragul de semnificație reprezintă ceea ce în contabilitatea anglo-saxonă poartă denumirea de materialitate, adică nivelul de eroare sub care înțelegerea și interpretarea situațiilor financiare nu vor fi afectate semnificativ.

Altfel spus, pragul de semnificație exprimă nivelul maxim admisibil de eroare acceptat pentru a putea decide dacă conturile sunt corecte sau nu

Există o corelație strânsă între pragul de semnificație și riscul de audit. În „Cadrul general pentru întocmirea și prezentarea situațiilor financiare” al Comitetului pentru Standarde Internaționale de Contabilitate, pragul de semnificație a fost definit astfel: „Informațiile sunt semnificative dacă omisiunea sau declararea lor eronată ar putea influența deciziile economice ale utilizatorilor, luate pe baza situațiilor financiare. Pragul de semnificație depinde de mărimea elementului sau a erorii judecate în împrejurările specifice ale omisiunii sau declarării eronate.

Astfel, pragul de semnificație oferă mai degrabă o limită decât o caracteristică calitativă primară pe care informația trebuie să o aibă pentru a fi utilă”.

Atunci când efectuează un audit , auditorul trebuie să ia în considerare pragul de semnificație și legătura acestuia cu riscul de audit.

Așa cum se precizează în Standardul de Audit 320” pragul de semnificații, relația în acesta și riscul de audit este invers proporțională. Cu cât este mai înalt nivelul pragului de semnificații, cu atât este mai scăzut riscul de audit și invers. Auditorul consideră relația inversă dintre pragul de semnificație și riscul de audit când determină natura, durata și întinderea procedurilor de audit. De exemplu dacă după planificarea procedurilor specifice de audit, auditorul determină că nivelul acceptabil al pragului de semnificație este scăzut, riscul de audit este crescut. Auditorul va compensa aceasta fie prin reducerea nivelului evaluat al riscului de control, unde reducerea este posibilă sau prin susținerea nivelului redus prin efectuarea unor teste extinse sau suplimentare de control, fie prin reducerea riscului de nedetectare prin modificarea naturii, duratei și întinderii procedurilor de fond planificate.

Potrivit Standardul de Audit 320 „Evaluarea de către auditor al pragului de semnificație și a riscului de audit la momentul inițial al planificării angajamentului poate diferi de cea din momentul evaluării rezultatelor procedurilor de audit”. Aceste schimbări sunt determinate în primul rând de apariția unor circumstanțe noi sau din cauza unor schimbări în cunoștințele acumulate de auditor în timpul auditului. De exemplu, dacă auditul este planificat înaintea închiderii exercițiului financiar, auditorul va anticipa rezultatele operațiilor și poziția financiară. Dacă rezultatele curente ale operațiilor și poziția financiară diferă semnificativ , evaluarea pragului de semnificație și a riscului de audit se poate schimba. De aceea auditorul când planifică auditul poate să stabilească un nivel mai scăzut al pragului de semnificație decât cel pe care intenționează să-l utilizeze la evaluarea rezultatelor auditului. Scopul acestei planificări este de a reduce probabilitatea nedescoperirii informațiilor eronate și de a oferi auditorului o marjă de siguranță atunci când se evaluează efectul informațiilor eronate descoperite în timpul auditului.

La începutul misiunii, stabilirea unui prag global de semnificație este necesar pentru a determina domeniile și sistemele semnificative.

Aprecierea gradului de semnificație prezintă importanță, deoarece prin intermediul acestui factor se estimează nivelul global al erorii sau inexactităților cuprinse în situațiile financiare.

Acest aspect trebuie avut în vedere încă din etapa de planificare a misiunii de audit, prin care auditorul, după cunoașterea generală a întreprinderii și activităților sale, fixează un anumit prag care constituie o graniță, și anume:

- în segmentul dinaintea acestui prag, informațiile nu sunt semnificative în influențarea deciziilor utilizatorilor de informații financiare;
- în segmentul după acest prag, informațiile sunt semnificative în influențarea deciziilor utilizatorilor de informații.

În cursul misiunii de audit , pragurile de semnificație determinate pentru controlul fiecărei secțiuni din situațiile financiare permite orientarea programelor de munca spre riscurile existente, prin stabilirea mai corectă a eșantioanelor de control; aceasta evita angajarea în lucrări care nu vor servi la fundamentarea opiniei asupra situațiilor financiare. Aceste praguri sunt, în general, inferioare pragului global pentru a ține cont de cumulul posibil al erorilor constatate.

La sfârșitul misiunii de audit, pragul global permite auditorului să aprecieze dacă erorile constatate trebuie să fie corijate sau să facă obiectul unei mențiuni în raport, dacă întreprinderea refuză să le corijeze.

Prin urmare stabilirea unor praguri de semnificație permite o orientare și o planificare mai bună a misiunii de audit, permite evitarea de lucrări inutile și o mai bună justificare a deciziilor referitoare la opinia emisă.

Pentru determinarea pragului de semnificație pot fi utilizate diferite elemente de referință: capitalurile proprii, rezultatul net sau cifra de afaceri. Aceste elemente sunt cunoscute drept bază de

referință , în raport cu care pragul de semnificație se determină în valori absolute sau relative. Acestea ar putea avea influența fie asupra rezultatului exercițiului financiar, fie asupra modalităților de prezentare a bilanțului contabil.

Definirea pragului de semnificație permite auditorului încă de începutul misiunii de audit să aprecieze mai bine sistemele și conturile susceptibile să conțină erori sau inexactități semnificative, iar la sfârșitul misiunii să aprecieze dacă anomaliile pe care le-a descoperit trebuie să fie corectate în cadrul exercițiului, în scopul de a putea emite o opinie fără rezerve.

Unele circumstanțe particulare trebuie avute în vedere la determinarea pragului de semnificație: existența unor prevederi legale, statutare sau contractuale; evoluția importantă de 3 la un an la altul a unor posturi și capitalurile proprii sau rezultatele anormale.

Pragul de semnificație poate fi exprimat din mai multe puncte de vedere valoric și după natură. Când stabilim pragul de semnificație prin valoare, nivelul acestuia trebuie să fie corelat cu cel mai important element din cadrul situațiilor financiare.

Pentru a stabili nivelul pragului de semnificație prin valoare, auditorul trebuie să determine nivelul cel mai mare al erorilor pe care acesta îl poate accepta considerat individual sau împreună cu alte erori din cadrul populației. Acest nivel stabilit nu influențează semnificativ situațiile financiare și în consecință deciziile utilizatorilor acestor situații.

Exprimarea pragului de semnificație din punct de vedere valoric se poate realiza în mod direct sau indirect.

Varianta directă vizează determinarea unei anumite valori în mărime absolută, iar varianta indirectă presupune utilizarea unui procent dintr-un anumit indicator pentru a calcula o astfel de valoare.

Exemplu: Pragul de semnificație se determină ca un procent din venituri sau cheltuieli.

Pentru a stabili nivelul pragului de semnificație prin natură , auditorul trebuie să decidă dacă un element nematerial ca valoare poate fi considerat material datorită naturii inerente sau caracteristicilor sale. Pentru a decide dacă un element este material prin natură, trebuie să ia în considerare:

- compararea tranzacțiilor (operațiile) auditate cu reglementările ce privesc întreprinderea auditată, precum și cu acele reglementări , care se referă la ramura din care face parte aceasta
- mărimea întreprinderii, luând în calcul activele totale, total venituri ,etc.
- întreprinderea - factori asociați cum ar fi :data înființării acesteia, profitul realizat anual, Cifra de afaceri, etc.

Exemplu: Ministerul de Finanțe solicită periodic Băncii Naționale conturile de disponibil pentru a verifica certitudinea nivelului rezervei valutare al acesteia. Orice eroare în nivelul raportat al rezervei valutare constituie o eroare materială.

Nivelul pragului de semnificație poate fi stabilit și prin context. O eroare sau o omisiune poate fi considerată materială datorită contextului sau circumstanțelor în care apare. Tot odată, un element poate fi material prin context datorită efectelor sale asupra unor puncte cheie ale situațiilor financiare: transformarea unui profit în pierdere sau invers, schimbarea unei tendințe din situațiile financiare, în general sau privind anumite articole și mărirea artificială a pierderilor peste limitele reglementate și prezentarea lor ca atare în situațiile financiare.

Exemplu: Agenția de privatizare și-a stabilit ca obiectiv creșterea veniturilor la bugetul statului cu 100. mld. Lei până la sfârșitul anului bugetar. Conturile pe care le primește auditorul prezintă un venit de 100,3 mld. Prin examinarea conturilor auditorul constată că venituri în valoare de 300 mil. au fost înregistrate în contabilitate ca venituri aferente anului respectiv, deși acestea au fost încasate în anul următor. Deși, suma nu este materială prin valoare , efectul acestei erori va modifica veniturile de la o sumă care depășește obiectivul propus la o sumă ce este sub nivelul acestuia. În acest caz, efectul este considerat material prin context.

Nivelul pragului de semnificație e stabilit prin acțiunea de planificare a auditului și va servi echipei de audit pe parcursul misiunii sale. El reprezintă un factor esențial pentru echipa de audit de a clasifica informațiile financiare în amonte sau avalul său.

Determinarea pragului de semnificație

Determinarea pragului de semnificație din punct de vedere al naturii sale e importantă pentru a analiza cauzele care au generat informațiile semnificative și pentru a utiliza cele mai eficiente probe de audit. Determinarea pragului de semnificație după natură e mai ușor de evidențiat față de criteriul valorii lui, deoarece clasificarea după natură are la bază principalele activități desfășurate de întreprindere.

Pentru a aprecia pragul de semnificație trebuie să se țină cont de 2 factori:

- analiza segmentului de piață în care își desfășoară activitatea întreprinderea.
- Analiza operațiunilor cheie de către întreprindere.

Din punct de vedere al segmentului de piață, pragul de semnificație ține seama de particularitățile acestuia pentru a determina principalele categorii de potențiale probleme cu care s-ar putea confrunta întreprinderea.

Dacă ne referim la natura operațiunilor cheie realizate de către întreprindere, trebuie avute în vedere principalele categorii de activități desfășurate de întreprindere în funcție de care sunt clasificate etapele fluxului informațional contabil.

Acești 2 factori ai pragului de semnificație prezintă o incidență directă asupra următoarelor zone care influențează corectitudinea informațiilor financiare:

- prepararea de către întreprindere a unor informații financiare corecte și concordante cu realitatea activităților economice desfășurate de către întreprindere;
- încrederea auditorului în faptul că informațiile financiare prezentate și culese în misiunea de audit au o bază reală și sunt înregistrate și obținute conform reglementărilor legislative și normative.

Erori descoperite de auditor

Pragul de semnificație e important nu numai pentru deciziile luate de utilizatorii situațiilor financiare, ci și pentru auditor în procesul de exprimare a opiniei sale.

Erorile sau inexactitățile descoperite de către auditor sunt clasificate în 2 categorii: cele care au o influență și o pondere ridicată față de principalii indicatori cheie ai întreprinderii și cele care au o incidență scăzută, fiind considerate comune în activitatea curentă a tuturor întreprinderilor.

Să presupunem că în activitatea sa auditorul a regăsit următoarele categorii de erori:

- o depășire a cheltuielilor cu sponsorizările cu 1000 lei față de nivelul fiscal acceptat ca fiind deductibile, dar care au fost calculate și contabilizate ca fiind deductibile;
- o omisiune sau eroare de altă natură a unei facturi de vânzare de 800.000 lei

Prima categorie e clar o greșeală, intenționată sau nu, în calculul profitului impozabil și implicit al impozitului pe profit.

Dacă observăm că profitul net e de 4.000.000 lei, ponderea acestei sume e ne semnificativă. Auditorul trebuie să sugereze compartimentului financiar contabil recalcularea profitului impozabil și a impozitului pe profit, să înregistreze diferența de impozit pe profit și să o plătească împreună cu eventuale accesorii calculate (penalități și dobânzi penalizatoare).

Înregistrarea în contabilitatea e conform IAS 8 și IAS 10 diferită, dacă:

- e descoperită de către auditor înainte de finalizarea și predarea situațiilor financiare ale exercițiului financiar auditat:
 - a. evidențierea diferenței de impozit pe profit

691 = 441 „Impozit pe profit”

b. plata impozitului și a eventualelor accesorii calculate - penalități și dobânzi penalizatoare:

% = 5121 „Valoare impozit, penalități și dobânzi penalizatoare”

441 „Impozit pe profit”

6581 „Penalități și dobânzi penalizatoare”

- e descoperită după predarea situațiilor financiare:

a. evidențierea impozitului pe profit:

117 = 441 „Impozit pe profit”

b. plata impozitului pe profit și a eventualelor accesorii calculate - penalități și dobânzi penalizatoare

% = 5121 „Valoare impozit, penalități și dobânzi penalizatoare”

441 „Impozit pe profit”

117 „Penalități și dobânzi penalizatoare”

Această eroare e consemnată în raportul de audit dacă managementul întreprinderii e de acord sau nu să fie rectificată.

A doua categorie de eroare are implicații multiple, care prezintă un prag de semnificație ridicat, ținând cont că ea reprezintă 20 % din valoarea profitului.

În funcție de natura și contextul acestei erori, auditorul apreciază dacă această operațiune intră sau nu în sfera evaziunii fiscale. În raport cu prima eroare, aceasta prezintă un grad de semnificație ridicat și trebuie tratată în mod diferit.

Auditorul trebuie să facă teste suplimentare pentru a stabili dacă această operațiune are un caracter izolat, fiind realizată prin omisiune involuntară sau dacă această natură a operațiunii are un caracter repetat.

Corectarea acestei erori se realizează similar din punct de vedere al înregistrării în contabilitate, dar în funcție de conjunctură auditorul o menționează sau nu în raportul de audit.

Pragul de semnificație trebuie judecat atât prin prisma naturii și valorii erorilor sau inexactităților descoperite, dar și în funcție de contextul generării acestor erori.